

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูล

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว จังหวัดร้อยเอ็ด

สภาพภูมิประเทศของตำบลท่าหาดยาว เป็นพื้นที่สาธารณะติดกับริมฝั่งแม่น้ำมูล มีหาดทรายและป่าไม้โปรงขนาดเล็กที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ด้วยบริเวณดังกล่าวถูกบุกรุกด้วยชาวบ้านโดยการตัดไม้ทำลายป่า จับสัตว์น้ำและไม้ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้สภาพทั่วไปเสื่อมโทรม ต่อมาในปี 2535 ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดร่วมกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาวได้ปรึกษากันถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นว่าบริเวณพื้นที่สาธารณะท่าหาดยาวควรได้รับการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กลับคืนสู่สภาพเดิม จึงได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในตำบลร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้วยเหตุที่ศักยภาพของพื้นที่สาธารณะและเขตพื้นที่อนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว จึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้สถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: โพนทราย

จังหวัด: ร้อยเอ็ด

ประชากร: 4,620 คน

พื้นที่: 53.29 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี 2535 อบต. ท่าหาดยาวจึงดำเนิน "โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูล" ขึ้น เพื่อต้องการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในตำบลหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาเขตอนุรักษ์ท่าหาดยาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต. ท่าหาดยาวจัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็น รวมทั้งค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาหารือกัน โดยประชาคมตำบลมีมติให้เสนอเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาท่าหาดยาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่สาธารณะอนุรักษ์ป่าโปรง
2. การดำเนินงานด้านกิจกรรม โดย อบต. ท่าหาดยาว จัดกิจกรรมและงานประเพณีต่างๆ เพื่อส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในตำบล และประชาสัมพันธ์โครงการให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก
 - กิจกรรมการปลูกป่า
 - ประเพณีแข่งเรือประจำปี/สงกรานต์/ลอยกระทง
3. การดำเนินงานด้านการฝึกอบรม อบต. ท่าหาดยาวประสานงานไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอการสนับสนุนด้านความรู้
 - องค์กรพัฒนาเอกชน ช่วยเหลือในด้านการสร้างเวทีเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในตำบลท่าหาดยาว และจัดให้ประชาชนที่สนใจได้ไปศึกษาดูงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - อบต. ท่าหาดยาวจัดโครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชนและแกนนำหมู่บ้านในการปลูกป่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปล่อยปลา และการเพาะพันธุ์ลูกปลาในระหว่างปี 2535-2540

- ประชาชนในตำบลและกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าในบริเวณโดยรอบพื้นที่
สาธารณะท่าหาดยาวและเขตอนุรักษ์ป่า ได้รับการฝึกอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
ในการต้อนรับผู้มาท่องเที่ยว ในปี 2545
4. อบต. ท่าหาดยาวออกข้อบังคับของตำบล เกี่ยวกับการห้ามลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และ
ห้ามจับปลาในพื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาว

การระดมทรัพยากร

- ค่าใช้จ่าย/การลงทุน**
1. อบต. ท่าหาดยาวจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและ
ประเพณีต่างๆ
 2. องค์กรพัฒนาเอกชนสนับสนุนการสร้างเวทีเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกในคุณค่า
ของท่าหาดยาว และนำไปศึกษาดูงานการอนุรักษ์ธรรมชาติ
 3. สำนักงานป่าไม้จังหวัดร้อยเอ็ด และศูนย์เพาะกล้าไม้สนับสนุนพันธุ์ไม้
สำหรับกิจกรรมปลูกป่าทุกปี ละประมาณ 1,000-2,000 ต้น
 4. สำนักงานประมงจังหวัดสนับสนุนพันธุ์ปลาสำหรับกิจกรรมปล่อยปลาทุก
ปี ละประมาณ 5,000 ตัว
- อุปกรณ์/เครื่องมือ**
1. พันธุ์ไม้ (ต้นมะกอกน้ำ ต้นพยอม)
 2. พันธุ์ไม้
- บุคลากร**
1. เจ้าหน้าที่ อบต. จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
และประชาชนในตำบล

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2535	-ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดร่วมกับ สภาตำบล.ท่า หาดยาวปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่า และการจัดปลาในเขตพื้นที่สาธารณะ และเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาว -คณะผู้บริหาร สภาตำบล ประชุมเกี่ยวกับการจัด เวทีประชาคมตำบล เพื่อระดมความคิดและหาแนว ทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับประชาชน ผลสรุป ว่า ต้องการให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ใน สภาพเดิม และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่ง ใหม่ในตำบล	-สภาตำบลท่าหาดยาว/ผู้ว่า ราชการจังหวัดร้อยเอ็ด
2535	-จัดอบรมผู้นำชุมชนและแกนนำหมู่บ้านในการปลูก ป่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปล่อยพันธุ์ปลา และพันธุ์กล้าไม้	-สภาตำบลท่าหาดยาว/ผู้นำ ชุมชน/แกนนำหมู่บ้าน
2535	-อบต. ประสานขอพันธุ์ไม้จากสำนักงานป่าไม้ จังหวัดร้อยเอ็ด ศูนย์เพาะกล้าไม้ และพันธุ์ปลาจาก สำนักงานประมงจังหวัดร้อยเอ็ด	-สภาตำบลท่าหาดยาว/สำนักงาน ป่าไม้จังหวัดร้อยเอ็ด/ ศูนย์เพาะ กล้าไม้ /สำนักงานประมงจังหวัด ร้อยเอ็ด
2535	-จัดอบรมการสร้างจิตสำนึก โดย อบต. จัดทำป้าย ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมต่างๆ ในวันเทศกาล สำคัญให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น วันพ่อ แห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น ประกอบด้วย • กิจกรรมรณรงค์ปลูกป่า • กิจกรรมการปล่อยปลา	สภาตำบล.ท่าหาดยาว

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	• กิจกรรมการจัดซื้อพันธุ์กล้าไม้ พันธุ์ปลา	
2543	-รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสำหรับสร้างสะพานสามสันปันท์ โดยเชื่อมระหว่างตำบลท่าหาดยาว และตำบลห้วยใหญ่ ซึ่งการสร้างสะพานครั้งนี้ทำให้พื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกมากขึ้น	-รัฐบาล
2545	-สภาตำบลท่าหาดยาว จัดอบรมประชาชนและผู้ประกอบการร้านค้าเกี่ยวกับการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับผู้มาเที่ยวท่าหาดยาว	-สภาตำบลท่าหาดยาว/ประชาชน/ ผู้ประกอบการร้านค้า
2545	-จัดประเพณีแข่งเรือประจำปี/ลอยกระทง/สงกรานต์	-สภาตำบลท่าหาดยาว
2545	-ประชาสัมพันธ์โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูล	-สภาตำบลท่าหาดยาว

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

- องค์กรพัฒนาเอกชน -สนับสนุนการสร้างเวทีเรียนรู้ และจิตสำนึกในคุณค่าของท่าหาดยาว โดยวิธีการศึกษาดูงานด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดร้อยเอ็ด และศูนย์เพาะกล้าไม้ -สนับสนุนพันธุ์ไม้ สำหรับกิจกรรมปลูกป่าทุกปีๆ ละประมาณ 1,000-2,000 ต้น
- สำนักงานประมงจังหวัด -สนับสนุนการจัดหาพันธุ์ปลาสำหรับใช้ในกิจกรรมปล่อยปลาทุกปีๆ โดยประมาณปีละ 5,000 ตัว

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

- พื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวถูกบุกรุกด้วยชาวบ้าน ทั้งตัดไม้ทำลายป่า จับปลา และไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้สภาพทั่วไปเสื่อมโทรม
- แต่เดิมพื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวมีทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนในตำบลได้จากการทำไร่ ทำนา ซึ่งขึ้นอยู่กับผลผลิตในแต่ละฤดูกาล

หลังการดำเนินการ

- เมื่อได้จัดทำโครงการนี้แล้ว ทำให้พื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดย อบต. ท่าหาดยาวได้จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก โดยจัดให้มีการปลูกป่าปีละ 1,000-2,000 ต้น และปล่อยปลาประมาณ 5,000 ตัว โดยในแต่ละปีมีประชาชนเข้าร่วมทำกิจกรรมจำนวนมาก ส่งผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และแม่น้ำมาคืนสู่สภาพเดิม รวมทั้งทาง อบต. ได้ออกข้อบัญญัติของตำบล เกี่ยวกับการห้ามตัดไม้ทำลายป่า จับปลาในบริเวณพื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ป่าท่าหาดยาวด้วย

2. ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในตำบลท่าหาดยาวเป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม-เมษายนจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมจำนวนมาก ซึ่งเฉลี่ยตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 6,000-7,000 คน เข้ามาท่องเที่ยว
3. ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น อาทิเช่น ร้านค้าขายอาหารและเครื่องดื่ม บริการให้เช่าเรือยาง และร้านขายของฝาก ประมาณ 20 ร้าน ส่งผลทำให้เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ไม่น้อยกว่าปีละ 20,000-60,000 บาท

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ชาวบ้านที่เคยบุกรุกต่อต้านการจัดโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูล	1. อบต. ท่าหาดยาวจัดเวทีประชาคมชี้แจงกับชาวบ้านถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดโครงการนี้
2. ปัญหาเรื่องการดูดทรายในบริเวณเกาะท่าหาดยาว ทำให้เกิดน้ำเปลี่ยนทิศทาง	2. อบต. ท่าหาดยาวออกคำสั่งระงับการดูดทรายและประสานงานไปยังกลุ่มที่ดูดทรายให้ระงับการกระทำดังกล่าว
3. ในช่วงแรกมีการลักลอบตัดไม้และจับพันธุ์ปลาในเขตอนุรักษ์ท่าหาดยาว ทำให้แนวเขตป่าอนุรักษ์ถูกทำลาย	3. คณะผู้บริหาร อบต. สร้างสำนึกให้ประชาชนในตำบลร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมรณรงค์ให้มีการปลูกป่า ปล่อยปลาในเขตอนุรักษ์ท่าหาดยาว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. คณะผู้บริหาร อบต. ให้ความสำคัญและมองเห็นคุณค่าของทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ในตำบล และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และต้องการให้พื้นที่สาธารณะและเขตอนุรักษ์ท่าหาดยาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประชาชนในตำบล รวมทั้งการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่ อบต. จัดทำขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูลมีความยั่งยืนของโครงการสูง เนื่องจากเป็นโครงการที่ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญ และตอบสนองต่อความต้องการของชาวบ้าน ที่ต้องการเพิ่มรายได้ รวมทั้งฝ่ายบริหารได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือด้านงบประมาณ และสนับสนุนกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงได้บรรจุลงในแผนพัฒนา 5 ปีของ อบต.

บทเรียนที่ได้รับ

1. ประชาชนในตำบลเห็นถึงทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นของท่าหาดยาวลุ่มน้ำมูล ที่มีคุณค่าและความงดงามทางธรรมชาตินอกจากนี้ยังสามารถสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่กับตำบลและสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของท้องถิ่นและจังหวัด
2. การสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ทั้งชาวบ้าน เอกชน หน่วยงานรัฐ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในโครงการ จะทำให้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการและให้ความร่วมมือ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายธนาวัฒน์ กมล
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว
ที่อยู่ : ตำบลท่าหาดยาว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด 45110
โทรศัพท์ : (043) 583-278, (09) 863-2470

ชื่อ-นามสกุล : นายประวิทย์ แก้วมะไฟ
ตำแหน่ง : หัวหน้าส่วนคลังองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว
ที่อยู่ : ตำบลท่าหาดยาว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด 45110
โทรศัพท์ : (043) 583-278, (09) 863-2470

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2535

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลท่าหาดยาว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด 45110
ขนาดพื้นที่	53.29 ตารางกิโลเมตร
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน ทั้งหมด
จำนวนประชากร	4,620 คน
จำนวนครัวเรือน	2,019 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	95,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	สภาพภูมิประเทศของตำบลท่าหาดยาว เป็นที่ราบในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ มีร่องน้ำหลายสายไหลผ่าน เช่น ร่องปลาจ้อย ร่องชัน อยู่ติดริมฝั่งแม่น้ำชี และมีป่าทามมูลและทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในบริเวณกุดมากมาย ได้แก่ ทราย ป่าโป่งที่เป็นไม้ขนาดเล็ก เช่น ไม้เสี้ยว ไม้हुलิ่ง ไม้สมอน้ำ ไม้กระโดน และหวาย เป็นต้น ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนบริเวณท่าหาดยาวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบล